שמה דִּין אַרְבַּע רְשׁוּיוֹת בְּשַׁבָּת. וּבוֹ י״ט סְעִיפִים:

א [א]**אַרְבַּע רְשׁוּיוֹת לְשַׁבָּת, רְשׁוּת הַיָּחִיד וּרְשׁוּת הָרַבִּים, כַּרְמְלִית** (פְּרוּשׁ, (א) רַךְ מָל׳, לא לַח וְלא יָבֵשׁ אֶלָּא בֵּינוֹנִי (ירוּשלמי פ״ט ה״ט), הָכָא נַמִּי לא רְשׁוּת הַיָּחִיד לְפִי שֶׁאֵין לוֹ מְחִיצוֹת, וְלא רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לִדְגָלֵי מִדְבָּר, דְּלָאו לְהִלּוֹכָא דְּרַבִּים עֲבִידָא. רש״י (ו. ד״ה ואין)) **וּמְקוֹם פְּטוֹר:** **ב** [ב]**אֵיזֶהוּ רְשׁוּת הַיָּחִיד, מָקוֹם** (ב) **הַמֻּקָּף מְחִיצוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים** (ג) **וְיֵשׁ בּוֹ** (ג) **אַרְבָּעָה טְפָחִים עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר.** (ד) **וְכֵן חָרִיץ עָמֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. וְכֵן תֵּל** (ה) **גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה.** הַגָּהּ: יֵשׁ אוֹמְרִים דְּבָעינן בְּאֵלּוּ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה (ו) הֵן וַאֲלַכְסוֹנָן, וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן סִימָן שמ״ט (סעיף ג) (הגהות אשרי פרק קמא דשבת (סימן יג) ותוספות עירובין דף נ״א (ע״ב ד״ה מהו)):

ג (ז) [ג]**כְּתָלִים הַמַּקִּיפִים רְשׁוּת הַיָּחִיד, עַל גַּבֵּיהֶם רְשׁוּת הַיָּחִיד** (ח) **אֲפִלּוּ אֵינָם רְחָבִים אַרְבָּעָה:** **ד** (ט) [ד]**חוֹרִים שֶׁבְּכָתְלֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד** (ט) **שֶׁכְּלַפֵּי רְשׁוּת הַיָּחִיד,** (י) **הֵם רְשׁוּת הַיָּחִיד.** הַגָּהּ: וְאִם הֵם כְּלַפֵּי חוּץ וְאֵינָם עוֹבְרִים כְּלַפֵּי

א [א]בְּרַיְיתָא שִׁבַּת ר׳ (ע״א). ב שָׁם בִּבְרַיְיתָא וּבְכַמָּה דּוּכְתֵי. ג שָׁם צ״ט (ע״ב) בְּעֵירָא וְנִפְשָׁטָא. ד שָׁם ד׳ (ע״ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

ב (ו) **אַרְבָּעָה.** צָרִיךְ עִיּוּן אִי עִבְּי הַמְּחִיצוֹת נִמְדָּדִים עִם הַחֶלֶל לְאַרְבָּעָה טְפָחִים, טַ״ז (סק״ב), עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן סָעִיף י״ט (ס״ק טז) מָה שֶׁכָּתְבְנוּ שָׁם בְּשֵׁם הַבַּ״ח. וְהַיְד אַהֲרֹן כָּתַב בְּפִשִׁיטוּת דְּעִבְּי הַמְּחִיצוֹת מִצְטָרְפוֹת לְשִׁעוּר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, עַיֵּן שָׁם.

ובְּסֵפֶר אֶבֶן הָעוֹזֵר הֵעֱלָה דְּחֶלֶל שֶׁבֵּין שְׁנֵי הַמְּחִיצוֹת צָרִיךְ לִהְיוֹת אַרְבָּעָה טְפָחִים וְהַשִּׁיג עַל הַבַּ״ח וְט״ז, עַיֵּן שָׁם: ד (ג) **חוֹרִים.** אֲפִלּוּ הֵם לְמִטָּה מֵעֲשָׂרָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב), עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אַרְבַּע רְשׁוּיוֹת וְכוּ׳. אַקְדִּים לָזֶה הַקְדָּמָה קְצָרָה. וְהוּא, הִנֵּה הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת הֲרֵי מִכְּלַל שֶׁאָר מְלָאכוֹת שֶׁאָסְרָה הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהוּא כְּכָל גּוּפֵי תּוֹרָה שֶׁנִּמְסְרוּ לְמשֶׁה מִסִּינַי. וְהֵבִיאוּ חֲכָמֵינוּ עַל זֶה רְאָיָה גַּם כֵּן מִקְּרָא, דִּכְתִיב (שמות לו ו) וַיְצַו משֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה אִישׁ וְאִשָּׁה אַל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא׳, אֶלָּמָא דַּהֲבָאָה לְכָל אֶחָד מֵרְשׁוּתוֹ שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד, לִרְשׁוּתוֹ שֶׁל משֶׁה שֶׁהָיָה רְשׁוּת הָרַבִּים מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ רַבִּים מְצוּיִין שָׁם, הוּא בִּכְלַל מְלָאכָה [רַמְב״ם רֵישׁ פֶּרֶק י״ב (ה״ח)]. וְהוּא הַדִּין דְּאָסוּר לְהַכְנִיס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד. וְיֵשׁ עוֹד רְשׁוּת שְׁלִישִׁי שֶׁשָּׁמוּ כַּרְמְלִית, שֶׁהוּא אֵינוֹ בִּכְלַל רְשׁוּת הָרַבִּים, וְגַם אֵינוֹ רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁאֵין לוֹ מְחִיצוֹת כְּדִין רְשׁוּת הַיָּחִיד וְכַמְבֹאָר בְּסָעִיף י״ד, וּמִן הַתּוֹרָה מֻתָּר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וְלִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל חֲכָמִים אָסְרוּהוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא נִבוֹא לְהַתִּיר עַל יְדֵי זֶה מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, שֶׁאֵין הַכֹּל בְּקִיאִים בְּדִינֵי מְחִיצוֹת. וְיֵשׁ עוֹד רְשׁוּת רְבִיעִי שֶׁנִּקְרָא מָקוֹם פָּטוֹר וּכְדִלְקַמָּן בְּסוֹף הַסִּימָן, וּמֻתָּר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לְכַתְּחִלָּה לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וְלִרְשׁוּת הָרַבִּים כְּמוֹ בִּכְרְמְלִית (סעיף יט), וּמֻתָּר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ פָּטוֹר וּכְדִלְקַמָּן בְּסוֹף הַסִּימָן (סעיף יט), וּמֻתָּר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְכִמְבֹאָר הַכֹּל בְּסִימָן שמ״ו:

א (א) **רַךְ מָל׳.** פֵּרוּשׁ ׳כַּרְמֶל׳ הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה (ויקרא ב יד) הֵינוּ שֶׁנִּמְלַל בְּיָדְךָ, וְאֵינוֹ לַח וְלא יָבֵשׁ לְגַמְרֵי, אֶלָּא כְּשֶׁמּוֹלְלִין אוֹתוֹ בְּיָד הוּא מִתְרַכֵּךְ לְגַמְרֵי [וְקָרְבָּן עֲדָה בְּשֵׁם הֶעָרוּךְ בְּבֵאוּר הַיְרוּשַׁלְמִי (פ״א ה״א)]: **ב** (ב) **הַמֻּקָּף מְחִיצוֹת.** בְּסִימָן שס״ג (סעיף א) יְתֻבָּאֵר כַּמָּה מְחִיצוֹת צָרִיךְ שֶׁיִּהְא שָׁם, וְעוֹד כַּמָּה פְּרָטִים בְּעִנְיָן זֶה: (ג) **וְיֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים וְכוּ׳.** הִנֵּה מִסָּעִיף י״ט (ל) מוּכָח דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְא בֵּין הַמְּחִיצוֹת חֲלַל אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה כִּי עִבְּי הַמְּחִיצוֹת אֵין מִצְטָרְפוֹת לָזֶה, וְזֶהוּ דַּעַת (ג) רב הַפּוֹסְקִים. (ג) וְיֵשׁ מִן הָרִאשׁוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּגַם עִבְּי הַמְּחִיצוֹת מִצְטָרְפִין לְשִׁעוּר הַזֶּה. וּבְאֵלֶּיהָ רַבָּה (סק״ג) הֵבִיא בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (שבת ח. ד״ה ואני, עבוה״ק ג א כג) [וְכֵן גָּוְנָא אִיתָא גַּם כֵּן בְּמִלְחָמוֹת (שבת ב:)] (ד) לְחֶלֶק בְּעִנְיָן זֶה, דִּמְחִיצוֹת עָבוֹת שֶׁרָאוּי לְהַנִּיחַ מִלְמַעְלָה דֶּרֶךְ עַל גַּבֵּיהֶם וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם, מִצְטָרֵף הָעִבְּי עִם הֶחָלָל לְשִׁעוּר זֶה כֵּיוָן שֶׁרָאוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם, וְאִם לָאו אֵין מִצְטָרֵף. [א]וְעַיֵּן בָּאֲחֲרוֹנִים (ה) שֶׁהִסְכִּימוּ דְּכָל זֶה לְעִנְיַן שֶׁיִּהְא נִקְרָא שָׁם רְשׁוּת הַיָּחִיד עַל עִבְּי הַמְּחִיצָה מִלְמַעְלָה, אֲבָל לְעִנְיַן חֶלֶל שֶׁבְּתוֹךְ הַמְּחִיצוֹת לְכָלֵי עַלְמָא לא נִקְרָא רְשׁוּת הַיָּחִיד כָּל זְמַן שֶׁאֵין בַּחֲלָלוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה: (ד) **וְכֵן חָרִיץ וְכוּ׳ וְכֵן תֵּל וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין עָמוּד גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וְאַף דִּבְטַ״ז סָעִיף קָטָן ב׳ דּוֹחֵק עַצְמוֹ לְהַשְׁוּוֹת דַּעַת הָרַמְב״ם עִם הַתּוֹסָפוֹת וְהָרֹא״ש, אֶשְׁתְּמִיט מִנֵּיהּ פְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְב״ם בְּרֵישׁ שַׁבָּת (פ״א מ״א) דְּמוּכָח שָׁם דְּהֶחְלֵל בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ שִׁיְּהֵא בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה [חָמֵד משֶׁה]:

(ג) רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל (שבת ח. ד״ה ואנן, הובא בתוס׳ שם ד״ה רחבה) וְרַב אַלְפַס (שבת ג.) וְהָרַמְב״ם (פ״ו מ״ד) וְהָרַמְבַּ״ן (שבת ח. ד״ה רחבה) וְהָרַשְׁבָּ״א (שם ד״ה רחבה) וְהָרִיטְבָּ״א (שם ד״ה אינה):

(ד) רַשׁ״י (שם ב:) וְהַתּוֹסָפוֹת (שם) וְהָרֹא״ש (פ״א סי׳ יד): (ה) וְאִפְשָׁר שֶׁגַּם לְרַשׁ״י וְיִסְיָתוֹ סְבִירָא לְהוּ הָכִי (ע״ין ט״ז שם). אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁגַּם הָאֶלְיָה רַבָּה (סק״ג) מְצַדֵּד לוֹמַר כֵּן: (ה) אֲבָל הָעוֹזֵר וְתוֹסָפָת שַׁבָּת (סק״ג) וְחֶמֶד משֶׁה וּפְרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״ב):

(ו) **הֵינוּ חֲמִשָּׁה טְפָחִים וּשְׁלִשָּׁה חֲמִשֵּׁי טֶפַח עַל חֲמִשָּׁה טְפָחִים וּשְׁלִשָּׁה חֲמִשֵּׁי טֶפַח, וּבְעִגּוּל סָגֵי:** (ז) דְּשֶׁם הַשַּׁעַם כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַשׁ״י בְּעֵרוּבִין נ״א עַמּוּד א׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל הֵן וַאֲלַכְסוֹנָן, עַיֵּן שָׁם: **ג** (ט) מְגֻמָּרָא (שבת צט:). **וּמִירֵי שֶׁהֶחְלֵל שֶׁבְּתוֹכָן הָיָה רָחָב אַרְבָּעָה עַל** סִימָן שנ״ג סָעִיף ג׳, וְעַיֵּן שָׁם בְּהַגְּרַ״א שֶׁהֵבִיא מֵרַשְׁבָּ״א זֶה מָקוֹר לִשִׁיטָתוֹ, עַיֵּן שָׁם:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: **א)** וכן פסק בשו״ע הרב (סעיפים א, ז, כז) דבכה״ג השטח שבין המחיצות הוא 'מקום פטור', ועל גבי המחיצות רה״י.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ה שם ד׳ (ע״א). ו שם ח׳ (ע״א) בְּשִׁמְעָתָא דְּכַרְגָּרַת. ז שם צ״ט (ע״א). ח בְּרֵישׁ עֲרוּבִין (ו׳) בְּפֵרוּשׁ רַש״י (ד״ה ירושלים).

פָּנִים, נִדּוֹנִים (יא) לְפִי גָּבְהָן וְרָחְבָּן, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר סִימָן זֶה סָעִיף י״ג (בית יוסף בשם הרשב״א והמגיד):

ה [ה]אֲוִיר רְשׁוּת הַיָּחִיד, הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד (יב) עַד (ג) לָרָקִיעַ: **ו** (ד) (יג) [ו]אֲפִלּוּ כְּלִי כְּגוֹן (יד) תֵּבָה אוֹ מִגְדָּל אוֹ כַּנָּרֶת, (טו) אִם יֵשׁ לְרַבֵּעַ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וְהוּא גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה, (טז) הֲוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד: **ז** [ז]אֵיזֶהוּ רְשׁוּת הָרַבִּים, (ה) [ה] (יז) רְחוֹבוֹת וּשְׁוָקִים (יח) הָרְחָבִים שֵׁשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה (יט) וְאֵינָם מְקֹרִים [ח]וְאֵינָם לָהֶם חוֹמָה, וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לָהֶם חוֹמָה * אִם הֵם (ו) (כ) מְפֻלָּשִׁים מִשַּׁעַר לְשַׁעַר (כא) (וְאֵין דַּלְתוֹתָיו (ז) (כב) נְעוּלוֹת בַּלַּיְלָה) (טור) הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ז [ה] רְחוֹבוֹת. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיִן שוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן כ״ו וְכ״ז בְּעִיָּרוֹת שְׁדְּרָכִים מְפֻלָּשִׁים עוֹבְרִים מִתּוֹךְ הָעִיר וְהוּא דֶּרֶךְ הַפֶּלֶךְ, וְיֵשׁ בָּזֶה שְׁנֵי עִנְיָנִים, הָאֶחָד שֶׁעוֹבֵר בְּאֶמְצַע הָעִיר וּמִשְּׁנֵי צִדֵּי הַדֶּרֶךְ יֵשׁ סִבּוּב מְחִיצוֹת כָּזֶה ☜ [ ], אוֹ שֶׁהַדֶּרֶךְ הַמְפֻלָּשׁ בְּסוֹף הַרְחוֹב כָּזֶה ☜ [ ], וּמִסְקָנָא דְּמִלְּתָא שֶׁאֲפִלּוּ כְּפִי הַדֶּרֶךְ הַשֵּׁנִי אֵין לְהַחְמִיר לְדוּן דִּין רְשׁוּת הָרַבִּים לְאַסֹּר תִּקּוּן צוּרַת הַפֶּתַח וּלְהַצְרִיךְ דְּלָתוֹת, שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ אִם לֹא מִשָּׁם הַמֶּלֶךְ וּגְדוֹלָיו, וְהַמַּחְמִיר יַחְמִיר לְעַצְמוֹ וְלֹא לַאֲחֵרִים. וְעַיִן בְּשוּ״ת מַהֲרִי״ט סִימָן צַהֲלוֹן סִימָן רנ״א עַל עִנְיַן בָּזֶה בְּעִיר״ק צְפַת תּוב״ב, וְכָתַב שֶׁהַגְּדוֹלִים לֹא פְּקִפְּקוּ בְּהָהֵתֶר הַשְּׁלטוּל, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (משלי כב כח) ׳אַל תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם׳, עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הֵיטֵב

ה (ג) רָקִיעַ. וְאִם נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, עַל גַּבּוֹ הֲוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): ו (ד) אֲפִלּוּ כֵּלִי. וּכְלֵי שֶׁאֵין גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֵין לוֹ דִּין כַּרְמְלִית אֶלָּא הֲוֵי כְּמוֹ רְשׁוּת הָרַבִּים, דְּאֵין כַּרְמְלִית בְּכֵלִים. רַש״י בְּשַׁבָּת דַּף ח׳ (ע״א ד״ה פחות), וְעַיֵּן סִימָן שנ״ה סָעִיף ב׳. אֲבָל בִּכְלֵי הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע הֲוֵי כַּרְמְלִית. תּוֹסְפוֹת דַּף י״א ע״ב (ע״ב ד״ה אלא): ז (ה) רְחוֹבוֹת. דְּרָכִים שֶׁעוֹבְרִים מֵעִיר לְעִיר הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (ו) מְפֻלָּשִׁים. פֵּרוּשׁ שֶׁהַשְּׁעָרִים מְכֻנָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְיֵשׁ לְאוֹתוֹ דֶּרֶךְ הַמְכֻנָּן מִשַּׁעַר לְשַׁעַר כָּל דִּין רְשׁוּת הָרַבִּים. וְיֵשׁ לְעַיֵּן אִם יֵשׁ חִלּוּק בָּזֶה בֵּין עִיר שֶׁל יְחִיד לְשֶׁל רַבִּים, מַהֲרִי״ט בֵּן לֵב (ח״ג סי׳ עד), מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְעַיֵּן סִימָן שצ״ב: (ז) נְעוּלוֹת. נִרְאֶה דְּאִם נָעַל, מִבָּשֵׁל גַּם כֵּן רְשׁוּת הָרַבִּים כֵּיוָן דְּלֹא הָוֵה מְפֻלָּשׁ. ט״ז (סק״ה). כָּתַב בְּתִשְׁבֹּרֶת חָכָם צְבִי סִימָן ל״ז וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מֻצְאתִי לְהַרְשַׁכְּ״א בְּסֵפֶר עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ש״ב א׳ א) חִדּוּשׁ גָּדוֹל, דְּפִלְטְיָא אֲפִלּוּ דְּלָתוֹת הַמְדִינָה נְעוּלוֹת בַּלַּיְלָה תּוֹרַת רְשׁוּת הָרַבִּים עָלֶיהָ. נִרְאֶה דְּעָתוֹ דְּדִוְקָא בִּמְבוֹאוֹת הַמְפֻלָּשִׁין שֶׁהֵם מְיֻחָדוֹת לְאַנְשֵׁי הַמָּבוֹי הַהוּא וְאֵין יַד כָּל אָדָם שָׁוֶה בָּהֶם דִּמְהַנֵּי נִנְעָלַת בַּלַּיְלָה וְלֹא בְּפִלְטֵרְיָא שֶׁיֵּד כָּל אָדָם שָׁוֶה בּוֹ דַּאֲפִלּוּ נְעִילַת דֶּלֶת לֹא מְהַנֵּי, וְתָמַהּ אֲנִי שֶׁלֹּא רָאִיתִי לְאֶחָד מִן הַפּוֹסְקִים שֶׁהֵבִיא דָּבָר זֶה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן:

בְּאוּר הֲלָכָה

ז * **אִם הֵם מְפֻלָּשִׁים מִשַּׁעַר לְשַׁעַר.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּיֵשׁ לְאוֹתוֹ דֶּרֶךְ הַמְפֻלָּשׁ כָּל דִּין רְשׁוּת הָרַבִּים. וְנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּגַם כָּל הָרְחוֹב וְהַשּׁוּק יֵשׁ עָלָיו דִּין רְשׁוּת הָרַבִּים אַף שֶׁהוּא מִתְרַחֵב הַרְבֵּה מִכָּנֶגֶד הַפְּלוּשׁ. דְּאֲפִלּוּ קֶרֶן זָוִית הַסְּמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים הֲיָה רְשׁוּת הָרַבִּים אִי לְאו מִשּׁוּם דְּלֹא נִיחָא תַּשְׁמִישְׁתָּא כִּדְאִיתָא בְּשַׁבָּת ז׳ (ע״א), וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה דְּכָל עִקַּר מָקוֹם קְבוּץ הָרַבִּים הוּא בַּמָּקוֹם שֶׁהִתְרַחֵב, וְגַם רְאִיָּה בְּרוּרָה מִמַּה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן רַמְ״א שֶׁכָּתַב דְּאִם אֵינָם עוֹבְרִין כְּלַפֵּי פְּנִים נִדּוֹנִין לְפִי גָּבְהָן וְרָחְבָּן, מַשְׁמַע דְּאִם הַחוֹרִין עוֹבְרִין כְּלַפֵּי פְּנִים אֵין אָנוּ מִסְתַּפְּקִין עַל גָּבְהָן וְרָחְבָּן, א]וּלְעוֹלָם כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד חֲשִׁיבִי, וְכֵן כָּתְבוּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת. וּבְאֵלִיָּה רַבָּה כָּתַב דְּדָבָר זֶה פְּלוּגְתָּא הִיא בֵּין הָרִאשׁוֹנִים, דְּיֵשׁ מִן (יט) הָרִאשׁוֹנִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּכֵיוָן שֶׁהוּא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה אֵין בְּנֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּם מִפְּנֵי שֶׁכֵּיוָן שֶׁהוּא נָמוּךְ בְּנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים מִשְׁתַּמְּשִׁין שָׁם, וְעַל כֵּן דִּינָם כְּחוֹרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים הַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסָעִיף י״ג. וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַגְּרַ״א בְּבֵאוּרוֹ בְּסִימָן זֶה וּבְסִימָן שנ״ג (ד״ה ואם היה), עַיֵּן שָׁם: (יא) לְפִי גָּבְהָן וְרָחְבָּן. הֵינוּ אִם הֵם גְּבוֹהִים עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְאִם לָאו הֲוֵי מָקוֹם פָּטוּר. וְאַף דִּמְבֹאָר דִּינָא דְּרַמ״א בְּהָדְיָא בְּסָעִיף י״ג, נִקְטִיהּ הָכָא כְּדֵי לְבָאֵר דַּאֲפִלּוּ חוֹרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים כְּשֶׁמְּפֻלָּשִׁין לִרְשׁוּת הַיָּחִיד דִּינָם כְּחוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד]: **ה** (יב) עַד לָרָקִיעַ. וַאֲפִלּוּ נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁגְּבוֹהַּ מֵאָה אַמּוֹת, אַף שֶׁאֵין בּוֹ רֹחַב אַרְבָּעָה, (יג) אִם זָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח עַל גַּבָּיו חַיָּב: **ו** (יג) אֲפִלּוּ כֵּלִי וְכוּ׳. הֵינוּ אֲפִלּוּ הִיא עוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: (יד) תֵּבָה וְכוּ׳ אוֹ כַּנָּרֶת. נָקֵט שְׁנֵי מִינֵי כֵּלִים, מֵרֻבָּעִים אוֹ עֲגֻלִּים: (טו) אִם יֵשׁ לְרַבֵּעַ בּוֹ. וְעַל כֵּן בְּכַנֶּרֶת שֶׁהִיא עֲגֻלָּה לֹא הֲוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד עַד שֶׁתִּהְיֶה (יג) חֲלָלָהּ מַחֲזֶקֶת חֲמִשָּׁה טְפָחִים וּשְׁלִשָּׁה חֲמִשֵּׁי טֶפַח, דְּאָז יֵשׁ בַּחֲלָלָהּ לְרַבֵּעַ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה: (טז) הֲוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד. בֵּין תּוֹךְ חֲלָלָהּ (יד) וּבֵין גַּב הַכֶּלִי מִלְמַעְלָה, וְכֻנַּ״ל בְּסָעִיף ג׳. וּכְלֵי שֶׁאֵין גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֵין לוֹ דִּין כַּרְמְלִית, דְּאֵין כַּרְמְלִית בְּכֵלִים, (טו) ב]אֶלָּא הֲוֵי כְּמוֹ רְשׁוּת הָרַבִּים, דְּבָטֵל לִגְבֵי רְשׁוּת שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד)]. וּלְפִי זֶה אִם עוֹמֵד הַכֶּלִי בְּכַרְמְלִית, דִּין כַּרְמְלִית עָלָיו מִצַּד רְשׁוּת שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ, וְכֵן מוֹכֵחַ לְקַמָּן בְּסִימָן שנ״ה [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (מג״א סק״ו)]. וְכֵן כָּתַב בְּבֵית מֵאִיר לְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם]. וּכְלִי (טז) הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע (יז) מִקְּרֵי כַּרְמְלִית אֲפִלּוּ הוּא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: **ז** (יז) רְחוֹבוֹת. דְּרָכִים שֶׁעוֹבְרִין מֵעִיר לְעִיר הֲוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (יח) הָרְחָבִים שֵׁשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה. דְּיִלְפִינַן מִדִּגְלֵי מִדְבָּר, שֶׁמָּקוֹם הִלּוּךְ הָעֲגָלוֹת הָיָה מַחֲזִיק שֵׁשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה, וְעַל כֵּן אִם הָיָה פָּחוֹת מִזֶּה הַשִּׁעוּר רְשׁוּת הָרַבִּים מִן הַתּוֹרָה (יט) אֶלָּא כַּרְמְלִית: (יט) וְאֵינָם מְקֹרִים. דְּדִגְלֵי מִדְבָּר לֹא הָיוּ מְקֹרִים (שבת צח.): (כ) מְפֻלָּשִׁים מִשַּׁעַר לְשַׁעַר. פֵּרוּשׁ שֶׁהַשְּׁעָרִים מְכֻנָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְיֵשׁ לְאוֹתוֹ דֶּרֶךְ הַמְכֻנָּן מִשַּׁעַר לְשַׁעַר כָּל דִּין רְשׁוּת הָרַבִּים [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו)]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (כא) וְאֵין דַּלְתוֹתָיו וְכוּ׳. וְאִם דֶּלֶת (כ) אַחַת נִנְעֶלֶת בַּלַּיְלָה, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן שס״ד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ו׳: (כב) נְעוּלוֹת. מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּאִם לֹא הָיוּ נְעוּלוֹת מַמָּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁרְאוּיוֹת לִנְעֹל, לֹא נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה שֵׁם רְשׁוּת הָרַבִּים, וְהוּא כְּדֶרֶךְ רִאשׁוֹנָה הַמּוּבָא לְקַמָּן בְּסִימָן שס״ד סָעִיף ב׳,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) תּוֹסְפוֹת (ז׳: ד״ה והלכה) וְרַבֵּנוּ יְרֵחֶם (נתיב יב חלק ד) [וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) דְּדִבְרֵיהֶם בְּשַׁבָּת הוּא רַק לְפִי הַפְּלָקָא דַּעֲתֵיהּ לֹא נִיחָא לְהוּ לְהַרְבֵּה אַחֲרִים בָּזֶה]: **ה** (יב) כְּמִימְרָא דְּרַב חִסְדָּא (ז׳). וּפְסָקוֹ כֵּן הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ז׳: ד״ה הא דאמר, ע״ין רמב״ן ז׳: ד״ה נעץ) וְהָרִי״ף (ב׳: וְהָרַמְבַּ״ם (פי״ד הי״ז) וְהָרֹא״ש (פ״א סי׳ יג) וְהָרַמְבַּ״ן (שם) וְהָרַשְׁבַּ״א (עבורה״ק בית נתיבות ג כז), וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): **ו** (יג) וּלְדַעָה הָאַחֲרוֹנָה שְׁקַרְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ג׳ דְּסְבִירָא לְהוּ דְּגַם עִבּוּי הַמְחִיצוֹת חֲמִשָּׁה טְפָחִים וּשְׁלִשָּׁה מִצְטָרְפִין לִשְׁעוּר אַרְבָּעָה טְפָחִים, דִּי שֶׁיִּהְיוּ בְּצִרּוּף הַמְחִיצוֹת חֲמִשָּׁה טְפָחִים וּשְׁלִשָּׁה חֲמִשֵּׁי טֶפַח: (יד) בַּ״ח וּמַאֲמַר מָרְדְּכִי (סק״ג) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ד), וְכָתַב עוֹד בְּפִרְי מְגַדִּים דְּהוּא הַדִּין דְּאִירוּ עוֹלֶה עַד לָרָקִיעַ כְּמוֹ שְׁאָר רְשׁוּת הַיָּחִיד: (מו) אַף דְּאָבֵן הָעוֹזֵר מַשִּׂיג עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) דְּאֵין שׁוּם רְאָיָה מֵרַ״ש (שבת ח. ד״ה פחות) וְכַנַּ״ל דְּאֲפִלּוּ מָקוֹם פָּטוּר בָּעֲלְמָא [וַאֲבָל רְשׁוּת הָרַבִּים לֹא הֲוֵי אֶלָּא נִיחָא תַּשְׁמִישְׁתֵּיהּ] וְהֵבִיא בְּשֵׁם הַגְּהוֹת אֲשֵׁרַ״י (פ״א סי׳ טו) שֶׁכָּתַב לְהַדְיָא כְּדָבָרָיו, מִכָּל מָקוֹם לְדִינָא אֵין לְנַטּוֹת מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁכֵּן מָצָאתִי בְּכַמָּה רִאשׁוֹנִים כְּדִבְרָיו, וְהוּא בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבַּ״א (ה. ד״ה הא דאמרינן אלא) וּבְחִדּוּשֵׁי הָרַ״ן (ח. ד״ה פחות) וּבַמְאִירִי (ח. ד״ה מי), [וּמַה שֶּׁהֵבִיא בְּהַגְּהוֹת אֲשֵׁרַ״י בְּשֵׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל וְרַשְׁ״י (י״א: ד״ה מאי גת) דְּבָרָיו, בְּרַשְׁ״י אֵינוֹ מְכָרָח, וּבְרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל שֶׁנִּדְפַּס לָפָנֵינוּ לֹא נִזְכַּר כְּלָל דִּין זֶה], וְדַע דִּבְמְאִירִי אִיתָא בְּהָדְיָא דְּגַם מָקוֹם פָּטוּר לֹא שֵׁךְ בְּכֵלִים וְעַל כֵּן אֲפִילּוּ אִם אֵין רֹחַב אַרְבָּעָה וְהוּא עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בָּטֵל לְגַבֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים, וְכֵן פָּסַק בְּחַיֵּי אָדָם כְּלָל מ״ט דִּין ח׳: (מז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (י״א: ד״ה אלא): (יז) וְהַטַּעַם דִּכֵיוָן שֶׁהוּא מְחֻבָּר לַקַּרְקַע אֵין שָׁם כְּלִי עֲלֵיהּ, וְהֲוֵי כְּמוֹ תֵּל פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּפְשׁוּט דְּמִילְּא בְּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים רֹחַב אַרְבָּעָה, דְּאִי לָאו הָכִי הֲוֵי מָקוֹם פָּטוּר אֲפִלּוּ גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וּכְדִלְקַמִּיהּ בְּסָעִיף י״ט: **ז** (יח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְהוּא נוֹגֵעַ מִדִּבְרֵי רַש״י (ו. ד״ה מרטיא) וְהָרַמְבַּ״ם (שם ה״י), וְרַש״י בְּעֵרוּבִין ב׳ עַמּוּד א׳ (ד״ה מבוי שהוא גבוה): (כ) עַיֵּן בְּט״ז (סק״ה), וּכְבָר הִקְשׁוּ עָלָיו הָאַחֲרוֹנִים דְּדָבָר זֶה כְּבָר מְפֹרָשׁ הוּא לְקַמָּן בְּסִימָן שס״ד בְּבֵית יוֹסֵף בְּשֵׁם הָרַשְׁבַּ״א (עירובין ו. ד״ה וההוא), וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם שָׁם סָעִיף קָטָן ב׳:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן פסק בשו״ע הרב (ס״ח), ודלא כהגר״א. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״י) כתב: מ״מ בכלים לא רצו חכמים לגזור לבטלם מתורת כלי לעשותם רשות בפני עצמם, הואיל והם כלים ודינם כמקום פטור. וי״א שדינם כרה״ר שהם עומדים עליה וכו׳.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah